

Time: 2.30Hours

Total Marks: 75 Marks

Instructions

- 1. All Questions are Compulsory**
- 2. All Questions carry equal marks**
- 3. Figures to the right indicate marks**

Answer the following questions.

Q1. A Define the concept of civil society and state its importance. 15 Marks

OR

Q1. B Evaluate the various types of civil society.

Q2. A Examine the various functions of civil society organisations for the effective administration. 15 Marks

OR

Q2. B Highlight the institutions which perform their roles as a watchdog observer in democratic system.

Q3. A State the impacts of religion and conflict in the functioning of civil society. 15 Marks

OR

Q3. B Discuss the contributions of media in the functioning of civil society.

Q4. A State the concept of human security and explain its challenges. 15 Marks

OR

Q4. B Highlight the role of civil society in strengthening the democratic system.

Q5. **Write Short Notes (Attempt ANY 3 out of 4)** 15 Marks

- A Uncivil society
- B Civil society and service delivery
- C Civil society in the era of globalisation
- D Causes of humanitarian intervention

*****

Time: 2.30 Hours

Total Marks: 75 Marks

- सूचना : 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील आकडे गुण दर्शवतात.

खालील प्रश्न सोडवा.

- Q1. A नागरी समाजाची व्याख्या सांगून त्याचे महत्त्व विशद करा. 15 Marks
किंवा
- Q1. B नागरी समाजाच्या विभिन्न प्रकारांचे मूल्यमापन करा.
- Q2. A प्रभावी प्रशासनासाठी आवश्यक असणाऱ्या नागरी समाज संस्थांच्या विविध कार्यांचे 15 Marks
परीक्षण करा.
किंवा
- Q2. B लोकशाही व्यवस्थेमध्ये वॉचडॉग निरीक्षक म्हणून आपले काम पार पाडणाऱ्या संस्था
अधोरेखित करा.
- Q3. A नागरी समाजाच्या कार्यपद्धतीवर धर्म आणि संघर्ष यांच्या परिणामांची भूमिका विशद 15 Marks
करा.
किंवा
- Q3. B नागरी समाजाच्या कार्यातील माध्यमांच्या योगदानाची चर्चा करा.
- Q4. A मानवी सुरक्षेची संकल्पना सांगून त्या समोरील आव्हाने विशद करा. 15 Marks
किंवा
- Q4. B लोकशाही व्यवस्थेचे बळकटीकरण करण्यात नागरी समाजाची भूमिका अधोरेखित
करा.
- Q5. खालील प्रश्नांवर टीप लिहा. (कोणत्याही ३) 15 Marks
A असंस्कृत समाज
B नागरी संस्था आणि सेवा वितरण
C जागतिकीकरणाच्या काळातील नागरी समाज
D मानवतावादी हस्तक्षेपाची कारणे

*****